

Пеньковська Марія Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: старший викладач
кафедри юридичного документознавства
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Проценко Г. П.

МОВЛЕННЄВА КРАДІЖКА

Однією з найпоширеніших мовних правопорушень є мовленнєва крадіжка. Мовленнєва крадіжка (або плагіат) – привласнення авторства на чужий твір або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора.

Проблеми щодо авторського права нерідко постають у нашому сучасному світі, тому важливо розібратися, чому виникає плагіат, до чого він призводить і чи існують шляхи його усунення.

Виникнення плагіату пов'язано з інтенсивною інформатизацією всіх аспектів людського життя. Використання електронних пристроїв і всесвітньої мережі значно збільшує наші освітні й дослідницькі можливості, але і водночас створює проблеми у використанні будь-якого контенту з мережі. В освітньо-науковій сфері плагіат найчастіше виражається в публікації під власним іменем чужого тексту або у запозиченні фрагментів чужого тексту без зазначення джерела запозичення, і звичайно, такі дії мають певні наслідки.

Незважаючи на те, що ця проблема стосується морально-етичних аспектів, її потрібно розглядати і з юридичного погляду. Юридичне визначення терміна «плагіат» вперше з'явилося в українських нормативних документах лише в липні 2001 року в новій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Цей Закон регулює усі питання щодо авторського права, і тому ми звертаємося до нього, щоб зрозуміти, чи дійсно плагіат є правопорушенням.

Відповідно до ст. 50 Закону «Про авторське право і суміжні права», плагіат означає оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Такі дії можуть тягнути за собою як вимоги усунути порушення, так і позови про стягнення

моральної та матеріальної компенсації (що може сягати до кількох тисяч гривень).

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права», автору або іншій особі, яка володіє авторським правом, належить виключне право на дозвіл чи заборону використання твору іншими особами. Це означає, що для передруку, перекладу, будь-якого оприлюднення текстів повністю або частково необхідно звертатися за дозволом до його автора (правовласника). Звісно, з цього правила є винятки. Наприклад, багато онлайн-видань дозволяють передруковувати свої матеріали за умови наявності гіперпосилань, але про це обов'язково має бути зазначено на сайті.

Отже, публікація тексту або його уривків без дозволу є безумовним порушенням авторського права й підставою до притягнення винуватих до відповідальності через суд.

Для того щоб боротися з мовленнєвою крадіжкою, ІТ-працівниками було створено безліч технічних програм з пошуку плагіату. Програми «антиплагіат» дієві, але спрацьовують не завжди. Вияв незаконних запозичень залежить, зокрема, від типу плагіату. Плагіат можна поділити на три основні типи:

- копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем;

- створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел;

- рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Цей тип плагіату, якщо він зроблений більш-менш досконало, на сьогодні важко виявити технічними засобами пошуку плагіату.

Отже, за мету у своїй праці я взяла не тільки виявлення плагіату, його наслідків та шляхів боротьби. Адже, розглянувши проблему мовленнєвої крадіжки, її наслідки, будь-який фахівець буде намагатися дотримуватися академічної доброчесності, використовувати матеріали з мережі лише законно, уникати «піратства» у своїх працях та спонукати до цього інших..

Питання захисту авторських прав дуже важливе, тому кожна особа повинна знати, як захистити свої права та не порушувати чужі.